

Bibliotheek Midden-Brabant is gekozen tot beste bibliotheek van Nederland 2020. Samen met Peter Kok vormt Herman Horst de directie van deze mooie organisatie. Ruben van Wendel de Joodse vraagt Herman naar de reden van het succes. Ze praten over het belang van samenwerken voor de bibliotheek en de uitdagingen die daarbij komen kijken.

Als alleen
wij het een
**goed
idee**
vinden, dan is
het waarschijnlijk
geen goed idee

De prijzen vliegen je om de oren en jullie hebben natuurlijk genoeg kastruimte. Maar, waarom zijn jullie de beste bibliotheek van Nederland?

Herman: “Daar hebben we eigenlijk wel speciaal een kast voor laten maken. Maar als je naar het waarom vraagt, dan zijn dat onze medewerkers. Wij zijn een warme organisatie met mensen die exploratief en innovatief zijn ingesteld en die innovaties van de grond weten krijgen. Kwaliteiten die we de afgelopen tien jaar met hard werken samen hebben opgebouwd.

De prijs is het resultaat van een verandertraject dat we in 2008 direct na de kredietcrisis hebben ingezet. Op dat moment stond het voortbestaan van bibliotheken echt ter discussie. De vraag was: waarom hebben we eigenlijk nog bibliotheken, alles wordt toch digitaal? We hebben onszelf opnieuw moeten uitvinden en samenwerking heeft daar een belangrijk rol in gespeeld. Naast het uitlenen van boeken is de focus ook steeds meer op het organiseren van educatieve en maatschappelijke activiteiten komen te liggen. Activiteiten die voor een belangrijk deel met partners tot stand zijn gekomen. Er zijn talloze voorbeelden, zoals het project ‘Taal achter de voordeur’ met verschillende Tilburgse basisscholen, ‘Meet je stad’ over klimaatverandering in samenwerking met de LoRa-community, Kindercolleges met kinderfilosoof Julia, draken verslaan in ons gamelab samen met De Jonge Strateeg en Kennisplaats Vesper met ondernemers uit Berkel-Enschot.”

Misschien een open deur voor jou, maar waarom is het zo belangrijk om samen te werken met andere partijen?

“Dat heeft verschillende redenen. Allereerst was het vet na de bezuinigingen van 2008 wel van de botten en onze ambitie groot. Samenwerken is een middel om onze polsstok te verlengen en meer te kunnen doen dan wij als bibliotheek alleen kunnen. Maar ook inhoudelijke argumenten, zoals specifieke kennis en het bereik van doelgroepen, spelen een belangrijke rol. Samen met Stichting Hulphond hebben we Kwispellezen ontwikkeld, waarmee we kinderen uit groep 3 en 4 met een leesachterstand het plezier in lezen teruggeven. Een innovatief, prijswinnend project waarin de kennis van twee samenwerkingspartners elkaar aanvullen. In het Verhalenhuis in Tilburg Noord zijn we gaan inwonen met de Stadswinkel van de Gemeente Tilburg en Het Ronde Tafelhuis, een interreligieus ontmoetingscentrum. Deze

“Samenwerken is een middel om onze polsstok te verlengen en meer te kunnen doen”

samenwerking, waarbij we faciliteiten delen en samen programmeren, zorgt ervoor dat de meer dan honderd nationaliteiten uit de wijk de bibliotheek makkelijk weten te vinden. Voor ons heel belangrijk om voor deze doelgroep van meerwaarde te kunnen zijn op het gebied van geletterdheid en digitale vaardigheden.”

Mooi om te horen hoe trots je bent op de organisatie! Wat heb jij geleerd van al die initiatieven?

“Een valkuil voor ons is om de eigen organisatie centraal te stellen. Overigens denk ik dat wij daar niet alleen in staan; ik zie dat bij meer organisaties. Met je eigen organisatie als vertrekpunt is samenwerken vooral een instrument om de eigen doelstellingen te realiseren. De eigen zichtbaarheid in de samenwerkingsrelatie komt dan voorop te staan en niet de intrinsieke doelen waar de samenwerking voor wordt aangegaan. Een extra complicerende factor in onze sector is dat veel organisaties gesubsidieerd zijn met apart benoemde prestatieafspraken. Die zijn niet geformuleerd vanuit een gezamenlijk doel of resultaat, maar vanuit het perspectief van de individuele organisaties. Deze factoren kunnen ertoe leiden dat samenwerken voelt als een continue onderhandeling, waarbij het gezamenlijke doel naar de achtergrond gaat.”

Wat is ervoor nodig om dit patroon te doorbreken?

“We proberen dit te ondervangen door samenwerken ook als een proces te zien, waarin partijen elkaar moeten leren kennen en naar elkaar toe moeten groeien. Het geluk dat we bij het Verhalenhuis hadden, was dat we eerst naar een tijdelijke huisvesting moesten in afwachting van de

nieuwbouw. Door in de tijdelijke huisvesting veel wensen in te willigen, konden we veel koudwatervrees wegnemen. In de Bibliotheek LocHal delen we de office-omgeving met Kunstloc Brabant, een provinciale steunorganisatie voor zowel professionele als amateurkunst. Al twee jaar voor de feitelijke verhuizing hebben we een proces ingericht waarin we bij elkaar op bezoek zijn gegaan, gezamenlijk heidagen hebben georganiseerd en medewerkers elkaar hebben verteld wat hun werk inhield. Door actief te investeren in elkaar en te bouwen aan vertrouwen, zijn wij beter in staat om gezamenlijk aan onze maatschappelijke opgaven te werken.”

Tot nu toe het is het allemaal positief, maar jullie kennen vast uitdagingen?

“Jazeker. Een van de redenen die ons als bibliotheek aantrekkelijk maakt om mee samen te werken, is de fysieke plek. In de bibliotheek komt de hele bevolking: van professor tot zwerver, van baby tot tachtigjarige. Alle sociale lagen. De benaming ‘huiskamer van de stad, wijk of dorp’, zoals een wethouder ons ooit omschreef, is voor ons een echte geuzennaam. Het is niet voor niets dat onze

vijftien bibliotheekvestigingen het afgelopen jaar meer dan drieduizend activiteiten organiseerden. Dat vraagt echter ook veel van de organisatie. Iedere activiteit kost immers tijd en vraagt aandacht. Onze uitdaging voor de komende jaren is om meer focus aan te brengen. En dat is lastig omdat de activiteiten met onze partners allemaal in meer of mindere mate bijdragen aan maatschappelijke doelen. Hoe moet je daarin kiezen? Dat wordt nog een ontdekkingsreis.”

Jullie verbinden een grote verscheidenheid aan partijen rondom maatschappelijke doelen. Heb je nog een tip voor anderen die dat ook willen?

“Als bibliotheek hanteren wij een motto: wij geloven in de kracht van samenwerken en als alleen wij het een goed idee vinden, dan is het waarschijnlijk geen goed idee. Daar gaan we heel ver in. Uit ervaring weten we dat je soms bereid moet zijn om veel te geven en in de relatie te investeren, zonder daar direct wat voor terug te willen zien. Dat betaalt zich uiteindelijk altijd terug.”

Herman Horst was voor dit interview in gesprek met Ruben van Wendel de Joode.